KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 21.2.2023 r.
COM(2023) 101 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

z wykonania rozporządzenia (UE) nr 1379/2013 w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury

SPIS TREŚCI

1 WPROWADZENIE 1

2 WDROŻENIE ROZPORZĄDZENIA O WSPÓLNEJ ORGANIZACJI RYNKÓW PRODUKTÓW RYBOŁÓWSTWA I AKWAKULTURY I WKŁAD W REALIZACJĘ CELÓW WPRYB 3

2.1 Organizacje zawodowe 3

2.1.1 Wkład w realizację celów WPRyb 3

2.1.2 Zasady tworzenia organizacji producentów, stowarzyszeń organizacji producentów, organizacji międzybranżowych i transnarodowych organizacji zawodowych, cele i środki 5

2.1.3 Uznawanie organizacji producentów/organizacji międzybranżowych/transnarodowych organizacji zawodowych 7

2.1.4 Rozszerzenie zasad 9

2.1.5 Plany produkcji i obrotu 9

2.1.6 Stabilizacja rynków 11

2.2 Normy handlowe 12

Wkład w realizację celów WPRyb oraz ustanowienie i przestrzeganie norm handlowych 12

2.3 Informacje dla konsumentów 13

2.3.1 Wkład w realizację celów WPRyb 13

2.3.2 Informacje obowiązkowe 14

2.3.3 Sprawozdawczość dotycząca oznakowania ekologicznego 16

2.3.4 Dodatkowe dobrowolne informacje 17

2.4 Reguły konkurencji 18

Wkład w realizację celów WPRyb i wyjątki od stosowania reguł konkurencji 18

2.5 Rozpoznanie rynku 18

3 WNIOSKI 20

ZAŁĄCZNIKI 22

Załącznik 1 – Podstawy prawne 22

Załącznik 2 – Konsultacje publiczne 24

1 WPROWADZENIE

Wspólna organizacja rynków produktów rybołówstwa i akwakultury obowiązuje od 1970 r. Jest ona najstarszym filarem wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) i wraz ze środkami ochrony i środkami finansowymi stanowi jej integralną część.

Wspólna organizacja rynków produktów rybołówstwa i akwakultury jest przedmiotem rozporządzenia (UE) nr 1379/2013 w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury[1] („rozporządzenie o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury") i rozporządzenia (UE) nr 1380/2013 w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa[2] („rozporządzenie w sprawie WPRyb"), a w szczególności jego art. 35.

Wspólna organizacja rynków produktów rybołówstwa i akwakultury została poddana reformie wraz z WPRyb w 2013 r. i ma służyć realizacji celów WPRyb. W ramach reformy wprowadzono szereg gruntownych zmian w państwach członkowskich oraz w sektorze rybołówstwa i akwakultury, polegających w szczególności na wzmocnieniu roli organizacji producentów dzięki nadaniu uprawnień podmiotom gospodarczym oraz na przyjęciu nowej logiki interwencji, która położyła kres stosowanym w przeszłości mechanizmom interwencji, przy pomocy których środki publiczne wykorzystywano do trwałego wycofywania produktów rybołówstwa z obrotu z przeznaczeniem do spożycia przez ludzi lub do ich likwidacji.

Wspólna organizacja rynków produktów rybołówstwa i akwakultury obejmuje pięć obszarów działania:

- organizacje zawodowe: organizacje producentów, stowarzyszenia organizacji producentów, organizacje międzybranżowe;
- wspólne normy handlowe: określają one jednolite cechy produktów rybołówstwa sprzedawanych w UE, niezależnie od ich pochodzenia, i przyczyniają się do zapewnienia przejrzystego rynku wewnętrznego, na którym dostępne są produkty wysokiej jakości;
- informacje dla konsumentów: obowiązkowe informacje uzupełniające ogólne informacje na etykietach produktów spożywczych zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1169/2011 w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności[3]

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1379/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, zmieniające rozporządzenia Rady (WE) nr 1184/2006 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 104/2000 (Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 1).

[2] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniające rozporządzenia Rady (WE) nr 1954/2003 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2371/2002 i (WE) nr 639/2004 oraz decyzję Rady 2004/585/WE (Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 22).

[3] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 18).

oraz ramy dobrowolnych informacji, mające na celu zachęcenie konsumentów do kształtowania zrównoważonych nawyków konsumpcyjnych;

- reguły konkurencji: wyłączenia z ich stosowania są dopuszczalne, jeżeli spełnione są określone warunki oraz

- rozpoznanie rynku: gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji gospodarczych dotyczących rynków produktów rybołówstwa i akwakultury na potrzeby wspierania strategii i decyzji politycznych zainteresowanych stron.

Europejski Fundusz Morski i Rybacki[4] (EFMR) oraz Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury[5] (EMRA) wspierają realizację unijnej polityki rynkowej w zakresie produktów rybołówstwa i akwakultury.

Rozporządzenie o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury[6] było zmieniane trzykrotnie:

- po raz pierwszy w 2013 r. w celu objęcia tymczasowym zwolnieniem z niektórych obowiązków w zakresie etykietowania produktów oferowanych konsumentom końcowym w sprzedaży detalicznej na Majotcie, ponieważ w 2014 r. Majotta uzyskała status regionu najbardziej oddalonego[7];

- po raz drugi w 2015 r. w celu dostosowania minimalnych rozmiarów odniesienia do celów ochrony do minimalnych rozmiarów do celów obrotu[8] oraz

- po raz ostatni[9] w 2020 r. w celu włączenia środków mających na celu złagodzenie skutków kryzysu w odpowiedzi na zakłócenia rynku spowodowane kryzysem związanym z COVID-19; środki te służyły tym samym celom po wybuchu rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie.

---

4 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2328/2003, (WE) nr 861/2006, (WE) nr 1198/2006 i (WE) nr 791/2007 oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1255/2011 (Dz.U. L 149 z 20.5.2014, s. 1).

5 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1139 z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/1004 (Dz.U. L 247 z 13.7.2021, s. 1).

6 Zob. załącznik 1.

7 Rozporządzenie Rady (UE) nr 1385/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. zmieniające rozporządzenia Rady (WE) nr 850/98 i (WE) nr 1224/2009 oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009, (UE) nr 1379/2013 i (UE) nr 1380/2013 w związku ze zmianą statusu Majotty względem Unii Europejskiej (Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 86).

8 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/812 z dnia 20 maja 2015 r. zmieniające rozporządzenia Rady (WE) nr 850/98, (WE) nr 2187/2005, (WE) nr 1967/2006, (WE) nr 1098/2007, (WE) nr 254/2002, (WE) nr 2347/2002 i (WE) nr 1224/2009 oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1379/2013 i (UE) nr 1380/2013 w odniesieniu do obowiązku wyładunku oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1434/98 (Dz.U. L 133 z 29.5.2015, s. 1).

9 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/560 z dnia 23 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenia (UE) nr 508/2014 i (UE) nr 1379/2013 w odniesieniu do środków szczególnych mających na celu złagodzenie skutków epidemii COVID-19 dla sektora rybołówstwa i akwakultury (Dz.U. L 130 z 24.4.2020, s. 11).

W niniejszym sprawozdaniu opisano wykonanie i wyniki stosowania rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, zgodnie z jego art. 48. Sprawozdanie odzwierciedla strukturę rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury. W poszczególnych sekcjach przedstawiono następujące zagadnienia:

- podsumowanie wdrażania przepisów dotyczących wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury oraz ich wkładu w realizację celów WPRyb;
- główne osiągnięcia, w szczególności wynikające z reformy;
- wyzwania i niedociągnięcia związane z wdrażaniem rozporządzenia oraz
- obszary wymagające poprawy w obecnych ramach prawnych lub poza nimi, w których to obszarach inne (nowsze) instrumenty mogą skuteczniej lub w sposób dopełniający służyć realizacji celów wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, takie jak Europejski Zielony Ład czy strategia „Od pola do stołu".

2 WDROŻENIE ROZPORZĄDZENIA O WSPÓLNEJ ORGANIZACJI RYNKÓW PRODUKTÓW RYBOŁÓWSTWA I AKWAKULTURY I WKŁAD W REALIZACJĘ CELÓW WPRYB

2.1 Organizacje zawodowe[10]

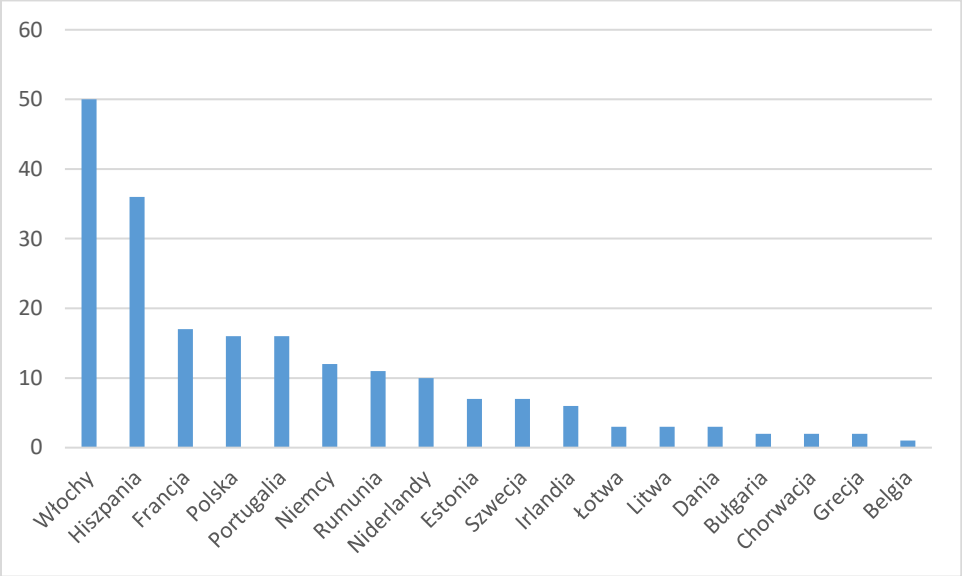
2.1.1 Wkład w realizację celów WPRyb

Organizacje producentów, w konsekwencji ich formalnego uznania, mają obowiązki w zakresie realizacji celów WPRyb. W związku z tymi obowiązkami organizacje mają uprzywilejowany dostęp do wsparcia finansowego i mogą korzystać z wyłączenia z reguł konkurencji na warunkach określonych w rozporządzeniu o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury. Nie dotyczy to różnych innych rodzajów zbiorowych organizacji producentów[11] w UE, na poziomie lokalnym, krajowym lub ponadnarodowym.

[10] W listopadzie 2022 r. funkcjonowały 204 organizacje producentów (163 w sektorze rybołówstwa i 41 w sektorze akwakultury) w 18 państwach członkowskich, a także działało 9 stowarzyszeń organizacji producentów (w sektorze rybołówstwa) w 7 państwach członkowskich i 7 organizacji międzybranżowych w 6 państwach członkowskich.

[11] Np. *prudhommies* (Francja), *cofradías* (Hiszpania).

Wykres 1 – Liczba organizacji producentów w państwach członkowskich

Organizacje producentów stanowią zatem podstawę sektora rybołówstwa i w mniejszym (choć w coraz większym) stopniu – sektora akwakultury. Organizacje producentów wspierają bieżące zarządzanie WPRyb i umożliwiają jej wspólne wdrażanie na poziomie producentów. W tym celu każda organizacja producentów jest zobowiązana do sporządzenia i wdrożenia planów produkcji i obrotu. W szczególności w rozporządzeniu o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury określono, że plany te mają wspierać realizację celów w ramach wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury na podstawie art. 35 rozporządzenia w sprawie WPRyb oraz wszystkich celów przypisanych organizacjom producentów na podstawie rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków (art. 7 rozporządzenia w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury). Na tej podstawie organizacje producentów są uprawnione do wspólnego zarządzania działalnością swoich członków pod ścisłym warunkiem, że przestrzegają oni obowiązków w zakresie ochrony przyrody. Wnoszą one wkład w bezpieczeństwo żywnościowe dzięki zapewnianiu dostępności i zrównoważonego charakteru szerokiego asortymentu żywności pochodzenia morskiego. W ten sposób organizacje producentów zarówno świadczą usługi użyteczności publicznej, jak i optymalizują możliwości rynkowe swoich członków.

Ta zasadnicza rola organizacji producentów w realizacji celów WPRyb skłoniła Komisję Europejską do podjęcia działań na rzecz wspierania tworzenia, konsolidacji i finansowania organizacji producentów w całej UE, w szczególności w państwach członkowskich, w których produkcja podstawowa była w dużej mierze rozproszona (akwakultura, rybołówstwo łodziowe). Wyraźna obecność organizacji producentów jest czynnikiem warunkującym przetrwanie i dobrobyt społeczności nadbrzeżnych oraz zwiększającym rolę producentów pierwotnych w stosunku do branży przetwórczej lub sprzedawców detalicznych. Opracowanie programów krajowych w ramach EFMR(A) miało w tym względzie zasadnicze znaczenie.

2.1.2 Zasady tworzenia organizacji producentów, stowarzyszeń organizacji producentów, organizacji międzybranżowych i transnarodowych organizacji zawodowych, cele i środki

Zainteresowane strony z UE poinformowały[12], że narzędzia udostępnione organizacjom producentów na podstawie rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, a w szczególności plany produkcji i obrotu, są dobrze dostosowane do wspierania ich w realizacji celów, w szczególności w zakresie lepszej organizacji struktury dostaw ryb w celu zwiększenia dochodów rybaków i hodowców oraz wdrażania WPRyb w terenie. Producenci podkreślili jednak brak spójności w poziomie wsparcia, w szczególności finansowego, między organami krajowymi. Powoduje to znaczne luki w rozwoju i funkcjonowaniu organizacji producentów w państwach członkowskich oraz wyzwania związane z zapewnieniem równych szans.

W celu zmniejszenia tych dysproporcji Komisja prowadziła ciągłe działania informacyjne i uświadamiające, aby wspierać wszystkie podmioty zaangażowane we wdrażanie tego innowacyjnego narzędzia (tj. planów produkcji i obrotu). Działania te rozpoczęto od szczegółowej oceny krajowych programów w ramach EFMR i wydania zaleceń dotyczących tych programów. Następnie Komisja oferowała ciągłe wsparcie w zakresie precyzowania pojęć, usuwania niejasności i ułatwiania wymiany dobrych praktyk. Należy jednak zwrócić uwagę, że proces opracowywania, wdrażania i monitorowania jest realizowany przez organy krajowe i ich organizacje producentów, ponieważ w ostatecznym rozrachunku to one mają decydować o treści i poziomie wsparcia w zakresie opracowywania i wdrażania planów produkcji i obrotu, jako że posiadają w tym względzie największe kompetencje. Naturalnie skutkuje to pewnym stopniem rozbieżności w poszczególnych krajach.

W przypadku niektórych kategorii producentów (w szczególności rolników i rybaków zajmujących się łodziowym rybołówstwem przybrzeżnym) funkcjonowanie organizacji producentów nadal stanowi wyzwanie. Producenci akwakultury potwierdzili, że zmiana rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury przyczyniła się do stworzenia bardziej odpowiednich ram prawnych dla organizacji producentów akwakultury. Szczególnie skuteczne okazały się działania promocyjne i komunikacyjne prowadzone przez organizacje producentów w sektorze akwakultury. Liczba organizacji producentów akwakultury w UE jest jednak nadal ograniczona, w związku z czym nie udaje im się w pełni grupować podaży, co mogłoby pomóc im rozwiązać problem wysokiej koncentracji strukturalnej handlu detalicznego. Promowanie korzyści wynikających z tworzenia organizacji producentów akwakultury jest jednym z działań w ramach strategicznych wytycznych dotyczących bardziej zrównoważonej i konkurencyjnej akwakultury w UE na lata 2021–2030[13], opublikowanych w 2021 r.

W sprawozdaniach Parlamentu Europejskiego wezwano również do wzmocnienia działań na rzecz tworzenia struktur w sektorach rybołówstwa łodziowego[14] i akwakultury[15] oraz do rozwoju organizacji międzybranżowych.

---

[12] Opinia Komitetu Doradczego ds. Rynków na temat funkcjonowania wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, marzec 2022 r.

[13] SWD(2021) 102 final z 12 maja 2021 r., dokument roboczy służb Komisji „Strategiczne wytyczne dotyczące bardziej zrównoważonej i konkurencyjnej akwakultury w UE na lata 2021–2030”..

[14] Sprawozdanie w sprawie optymalizacji łańcucha wartości w unijnym sektorze rybołówstwa (2017/2119(INI)) (sprawozdawczyni: Clara Eugenia Aguilera García, S&D/Hiszpania).

Producenci zajmujący się łodziowym rybołówstwem przybrzeżnym poinformowali, że nie zawsze otrzymują odpowiednie wsparcie administracyjne lub finansowe na utworzenie i funkcjonowanie organizacji producentów. Zgłosili również, że państwa członkowskie nie uwzględniają w wystarczającym stopniu ich specyfiki przy określaniu kryteriów uznawania (np. wystarczająca aktywność gospodarcza na danym obszarze[16]). W ramach swojej roli w tym procesie Komisja dąży głównie do ułatwienia dialogu i zrozumienia między stronami, w szczególności do doprecyzowania pojęć i aspektów regulacyjnych. Wydaje się, że podejście to jest skuteczne i ułatwia proces uznawania organizacji producentów zajmujących się łodziowym rybołówstwem przybrzeżnym[17]. Kolejnym ograniczeniem jest fakt, że niższe marże zysku i mniejsze zasoby administracyjne rybaków zajmujących się łodziowym rybołówstwem przybrzeżnym powodują osłabienie rentowności finansowej ich organizacji producentów oraz ich zdolności do spełniania wymogów prawnych i administracyjnych związanych z tworzeniem lub prowadzeniem organizacji producentów. Możliwość przyłączenia się drobnych producentów rybackich do istniejącej organizacji producentów, w wyniku czego powstaje organizacja mieszana (składająca się z drobnych oraz średnich i dużych producentów) również nie jest rozwiązaniem, ponieważ taka organizacja nie zawsze jest w stanie zaspokoić szczególne potrzeby producentów zajmujących się łodziowym rybołówstwem przybrzeżnym.

Doświadczenia z organizacjami międzybranżowymi, które skupiają przedstawicieli całego łańcucha dostaw (produkcja, przetwórstwo i handel detaliczny) są znikome, ponieważ takie organizacje prawie nie istnieją w tym sektorze. W szczególności w czasie kryzysu związanego z COVID-19 dobrze- funkcjonujące organizacje międzybranżowe okazały się cennym instrumentem wspierającym prawidłowe funkcjonowanie łańcucha wartości i pozwalającym wspólnie łagodzić wpływ na poszczególne etapy.

Zarówno organy sektorowe, jak i organy krajowe uznały, że możliwość uznawania transnarodowych organizacji zawodowych jest bardzo istotna. Niemniej jednak tylko cztery organizacje producentów zostały formalnie uznane za transnarodowe. Przeprowadzony w 2020 r. projekt pilotażowy[18] wykazał, że w praktyce brak konkretnych przepisów prawnych powoduje pewne trudności w zakresie zarówno uznawania, jak i funkcjonowania tych organizacji. Kluczową kwestią jest finansowanie takich organizacji transnarodowych, ponieważ nie istnieje żaden formalny mechanizm umożliwiający wspólne finansowanie lub organizowanie wsparcia dla organizacji transnarodowej przez co najmniej dwa państwa członkowskie. Komisja przedstawiła państwom członkowskim wytyczne[19] dotyczące sposobu określania istniejących możliwości i organizowania współpracy w zakresie finansowania takich organizacji.

---

[15] Sprawozdanie „W kierunku zrównoważonego i konkurencyjnego europejskiego sektora akwakultury: obecna sytuacja i wyzwania na przyszłość" (2017/2118(INI)) (sprawozdawca: Carlos Iturgaiz, PPE/Hiszpania).

[16] Art. 14 ust. 1 lit. b) rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury.

[17] Przykładem może być uznanie w 2021 r. organizacji producentów Irish Islands Marine Resource Organisation (Irlandia) oraz uznanie w 2019 r. organizacji producentów Organisation de producteurs du Levant (Francja).

[18] Unijna platforma dla organizacji producentów z sektora rybołówstwa i akwakultury.

[19] Pismo do grupy ekspertów ds. rynków produktów rybołówstwa i akwakultury i handlu takimi produktami w sprawie organizacji międzynarodowych, styczeń 2021 r.

2.1.3 Uznawanie organizacji producentów/organizacji międzybranżowych/transnarodowych organizacji zawodowych

Po wejściu w życie zmienionego rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury Komisja przedstawiła wytyczne[20] dotyczące procedury uznawania, aby zapewnić wsparcie zarówno państwom członkowskim, jak i sektorowi w tym procesie. Równolegle, aby zapewnić zgodność z przepisami dotyczącymi wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, Komisja zwróciła się do wszystkich państw członkowskich o przeprowadzenie kontroli swoich uznanych organizacji i podjęła próbę zharmonizowania częstotliwości tych kontroli w poszczególnych państwach członkowskich.

a. Kontrole horyzontalne dotyczące przestrzegania przepisów i stwierdzone problemy

W art. 18 rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury zobowiązano państwa członkowskie do sprawdzania w regularnych odstępach czasu, czy organizacje producentów i organizacje międzybranżowe spełniają warunki ich uznania. W art. 20 rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury przewidziano możliwość przeprowadzania kontroli przez Komisję. W związku z tym w 2016 r. Komisja zwróciła się do wszystkich zainteresowanych państw członkowskich o przekazanie informacji, czy przeprowadziły kontrole w celu upewnienia się, że organizacje producentów i organizacje międzybranżowe przestrzegają przepisów dotyczących wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, oraz wyników tych kontroli. Komisja wszczęła 3 postępowania w ramach projektu EU Pilot oraz postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w celu zaradzenia zidentyfikowanym przypadkom nieprzestrzegania przepisów. W jednym przypadku Komisja sama przeprowadziła kontrole na miejscu dotyczące uznania organizacji producentów.

W niektórych przypadkach połączenie kontroli przeprowadzonych przez Komisję i kontroli przeprowadzonych przez państwa członkowskie skutkowało wycofaniem uznania organizacji producentów, na przykład gdy okazało się, że niektóre organizacje producentów nie były wystarczająco aktywne gospodarczo, zgodnie z wymogami rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury. Stwierdzono również przypadki, w których organy krajowe wymagały od niektórych organizacji producentów zmiany ich statutów, regulaminów lub struktury własności w celu spełnienia wymogów rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury. Niektóre państwa członkowskie opublikowały ponadto krajowe wytyczne dotyczące w szczególności kryteriów uznawania organizacji producentów lub monitorowania uznanych organizacji producentów.

Poniżej przedstawiono główne problemy wskazane jako niedociągnięcia w ramach krajowych kontroli organizacji producentów.

- Spełnienie warunku dotyczącego liczby członków: niektóre państwa członkowskie nie zweryfikowały szczegółowo struktury własności organizacji producentów, a w szczególności ostatecznych właścicieli ich członków. Niektóre państwa członkowskie uznały, że nie ma potrzeby sprawdzania, czy liczba członków jest

[20] SWD(2016) 113 final z 1 kwietnia 2016 r., dokument roboczy służb Komisji, *Wytyczne dotyczące wdrażania rozdziału II „Organizacje zawodowe" rozporządzenia (UE) nr 1379/2013 w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury*.

rzeczywiście wystarczająca, i że wystarczy jedynie formalny pluralizm członków organizacji producentów. Jeżeli jednak tylko jedna osoba fizyczna lub prawna jest ostatecznym właścicielem wszystkich przedsiębiorstw i statków należących do organizacji producentów, wówczas zagrożone jest funkcjonowanie systemu wspólnej organizacji rynków, a wymogi art. 14 ust. 1 w związku z art. 17 rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury nie mogą zostać spełnione. W związku z tym organy krajowe powinny przeprowadzać kontrole w celu zweryfikowania nie tylko tożsamości poszczególnych osób prawnych lub fizycznych będących członkami organizacji producentów, ale również ich ostatecznych właścicieli lub osób fizycznych i prawnych posiadających udziały w przedsiębiorstwach będących członkami organizacji producentów.

- Brak odpowiednich dowodów potwierdzających weryfikację demokratycznego funkcjonowania organizacji producentów, zgodnie z wymogami art. 17 lit. d) rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury: właściwe organy krajowe muszą sprawdzić, czy istniejąca struktura zarządzania umożliwia członkom sprawowanie nadzoru nad organizacją i decyzjami organizacji producentów.

- Niewystarczające kontrole zasad dotyczących przyjmowania nowych członków oraz wykluczania członków zgodnie z wymogami określonymi w art. 17 lit. f) rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury.

- Brak zaktualizowanych kryteriów oceny, czy organizacja jest wystarczająco aktywna gospodarczo na danym obszarze (wymóg określony w art. 14 ust. 1 lit. b) rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury).

- W niektórych państwach członkowskich planowana częstotliwość kontroli była niewystarczająca.

Komisja planuje powtórzyć swoje kontrole, aby sprawdzić, czy państwa członkowskie wypełniają swoje obowiązki w zakresie przeprowadzania kontroli ich organizacji producentów.

b. Utrudnienia związane z formalnym uznawaniem transnarodowych organizacji zawodowych

W odniesieniu do konkretnego przypadku transnarodowych organizacji zawodowych – w szczególności organizacji producentów – w wyniku projektu pilotażowego przeprowadzonego w 2020 r. zwrócono uwagę na szereg wyzwań i niedociągnięć powodujących brak pewności w zakresie:

- definicji pojęcia „transnarodowy", która nie została uwzględniona w rozporządzeniu o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury; oraz
- sposobu, w jaki niektóre wymogi dotyczące uznawania organizacji producentów muszą być stosowane do organizacji transnarodowych (np. kryteria dotyczące wystarczającej aktywności gospodarczej).

Komisja przedstawiła państwom członkowskim wyjaśnienia i poinformowała, że państwa członkowskie mogą postanowić o przyjęciu szczegółowych przepisów lub definicji oraz praktycznych ustaleń dotyczących organizacji transnarodowych, jeżeli nie są one sprzeczne

z rozporządzeniem o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury lub ogólnie z prawodawstwem UE.

2.1.4 Rozszerzenie zasad

W sekcji III rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury przewidziano możliwość rozszerzenia niektórych zasad uzgodnionych w ramach organizacji producentów, aby uczynić je wiążącymi dla producentów, którzy nie są członkami tej organizacji, a którzy zajmują się obrotem na obszarze działania danej organizacji. Od 2013 r. rzadko korzystano z tej możliwości: Komisja zatwierdziła tylko dwa wnioski o rozszerzenie zasad. Wydaje się, że główną przeszkodą jest okres stosowania rozszerzenia, wynoszący od 60 dni do 12 miesięcy, który nie jest dobrze dostosowany do zmian na rynku. Bardziej elastyczne narzędzie umożliwiające rozszerzenie zasad na krótszy okres byłoby bardziej skuteczne. Potrzeba większej elastyczności stoi jednak w sprzeczności z ograniczeniami czasowymi, ponieważ krajowe organy administracji i Komisja muszą rozpatrywać wnioski z uwzględnieniem wymogów wynikających z rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury. W związku z tym, mimo że rozszerzenie zasad stanowi potencjalnie potężne narzędzie przynoszące korzyści całemu sektorowi produkcji, jego stosowanie jest ograniczone ze względu na jego wewnętrzną złożoność.

Aby ułatwić wdrożenie rozszerzenia zasad, Komisja opublikowała wytyczne[21]. W przyszłości przydatne mogłoby być zapewnienie bardziej szczegółowych wytycznych dotyczących niektórych konkretnych aspektów tej procedury, w szczególności kryteriów umożliwiających wykazanie reprezentatywności organizacji producentów na danym obszarze geograficznym. Aby zapewnić przestrzeganie jednomiesięcznego terminu na zatwierdzenie lub odrzucenie wniosku o rozszerzenie zasad, Komisja upoważniła również komisarza ds. gospodarki morskiej i rybołówstwa do przyjmowania w imieniu Komisji decyzji zatwierdzających lub odrzucających wnioski o rozszerzenie zasad.

2.1.5 Plany produkcji i obrotu

Wraz z wejściem w życie zmienionego rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury zmianie uległ kontekst, w którym działają organizacje producentów: zlikwidowano mechanizmy interwencji (z wyjątkiem dopłat do składowania, zob. poniżej), a wsparcie przeniesiono na instrument rynkowy – plany produkcji i obrotu.

Plany produkcji i obrotu wymagane są w przypadku wszystkich organizacji producentów. Stanowią one podstawowe narzędzia zmienionego rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, których celem jest wspieranie rybaków i hodowców ryb w zakresie zrównoważonego i zbiorowego zarządzania ich działalnością oraz bardziej efektywnego ukierunkowania ich produkcji w celu zaspokojenia potrzeb rynku (pod względem ilości i jakości) oraz wykorzystania możliwości rynkowych. Przy realizacji swoich planów produkcji i obrotu organizacje producentów mogą stosować szeroki zakres środków

[21] SWD(2016) 113 final z 1 kwietnia 2016 r., dokument roboczy służb Komisji „Wytyczne dotyczące wdrażania rozdziału II »Organizacje zawodowe« rozporządzenia (UE) nr 1379/2013 w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury”.

służących osiągnięciu celów rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury oraz rozporządzenia w sprawie WPRyb, jak np. zarządzanie uprawnieniami do połowów (kwoty).

Organizacje producentów i państwa członkowskie powszechnie postrzegają plany produkcji i obrotu jako innowacyjne, skuteczne i elastyczne narzędzia. W pierwszych kilku latach realizacji po wejściu w życie zmienionego rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury pojawiły się pewne trudności dotyczące finansowania i treści planów[22]. Ponieważ przyjęcie rozporządzenia w sprawie EFMR opóźniło się o kilka miesięcy, wiele organizacji producentów nie miało jednoznacznego wyobrażenia na temat wsparcia finansowego, jakiego mogą oczekiwać, co doprowadziło do opóźnień w opracowaniu pierwszych planów produkcji i obrotu lub spowodowało obniżenie ich poziomu ambicji.

Charakter stosowanych środków, a w szczególności ich kwalifikowalność do objęcia wsparciem finansowym ze środków publicznych stanowiły również element niepewności dla krajowych organów administracji i organizacji producentów. Wynikało to nie tylko z faktu, że narzędzie to było nowe, ale również z tego, że wprowadzało inną logikę dotyczącą kwalifikowalności stosowanych środków: ich kwalifikowalność zależy od ich przeznaczenia, a nie od charakteru, w związku z czym każdy wydatek jest potencjalnie kwalifikowalny, o ile przyczynia się do osiągnięcia celów danej organizacji producentów. Dzięki częstym kontaktom z krajowymi organami administracji, organizacjami producentów i przedstawicielami sektora[23] możliwe było stopniowe usprawnienie całego procesu, który obecnie uważa się za zadowalający i skuteczny. Zgodnie z art. 66 rozporządzenia w sprawie EFMR[24] wsparcie finansowe na rzecz planów produkcji i obrotu miało charakter obowiązkowy. Chociaż obowiązek ten nie został uwzględniony w rozporządzeniu w sprawie EFMRA[25], wszystkie zainteresowane państwa członkowskie wyraziły chęć kontynuowania lub wzmocnienia wsparcia finansowego na rzecz planów produkcji i obrotu swoich organizacji producentów. Należy jednak podkreślić, że poziom wsparcia może się znacznie różnić w poszczególnych państwach członkowskich, co stwarza problemy z punktu widzenia równych szans dla organizacji producentów, które muszą przestrzegać tych samych przepisów. Komisja będzie nadal prowadzić działania mające na celu zwiększanie świadomości na temat licznych argumentów przemawiających za znaczeniem właściwego finansowania, aby zmniejszyć różnice. Różnice w podejściu i sposobach traktowania są jednak nieodłącznym elementem systemu, który został opracowany w celu zaspokojenia konkretnych potrzeb i spełnienia wymogów na poziomie krajowym i regionalnym.

Plany produkcji i obrotu okazały się również skutecznymi narzędziami do przydzielania kwot członkom organizacji producentów i zarządzania tymi kwotami. Plan produkcji i obrotu musi

---

22 Komisja przeprowadziła śródokresową ocenę pierwszych napotkanych trudności.

23 Komitet Doradczy ds. Rynków opublikował wytyczne dla organizacji producentów i krajowych organów administracji dotyczące treści i wdrażania planów produkcji i obrotu.

24 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2328/2003, (WE) nr 861/2006, (WE) nr 1198/2006 i (WE) nr 791/2007 oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1255/2011 (Dz.U. L 149 z 20.5.2014, s. 1).

25 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1139 z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/1004 (Dz.U. L 247 z 13.7.2021, s. 1).

obejmować, między innymi, program produkcji i środki, które mają podjąć organizacje producentów w celu zapewnienia zrównoważonej działalności połowowej swoich członków. Oznacza to, że organizacje producentów mogą decydować o tym, jakie ilości zostaną przydzielone i jaki będzie najlepszy czas na prowadzenie działalności połowowej. Na przykład rezerwowanie pewnych ilości homarca na koniec roku pomaga zapobiec zbyt wczesnemu wyczerpaniu stad i umożliwia zainteresowanym członkom pobieranie wyższych cen w sezonie przypadającym na koniec roku.

Sporządzanie planów produkcji i obrotu oraz monitorowanie ich realizacji to procesy, które odbywają się między organizacją producentów a właściwymi organami ich państw członkowskich. Mimo to można zaobserwować wyraźną zbieżność pod względem dobrego stanu stad (80 % gatunków objętych kwotami zarządzanymi przez organizacje producentów), w szczególności na Morzu Północnym i północno-wschodnim Atlantyku, oraz dobrych wyników gospodarczych floty, przynajmniej do czasu niedawnych kryzysów, które dotknęły ten sektor (pandemia COVID-19 i inwazja Rosji na Ukrainę). Pokazuje to, że zbiorowe zarządzanie kwotami przez organizacje producentów stanowi najbardziej efektywny system zarządzania wspólnymi zasobami. Podobnie, za każdym razem, gdy w sektorze dochodziło do wstrząsu zewnętrznego, dzięki planom produkcji i obrotu organizacje producentów mogły szybko dostosować działania swoich członków i strategie marketingowe do nagłych zmian na rynku, co przyczyniło się do znacznego zwiększenia odporności sektora.

2.1.6 Stabilizacja rynków

W określonych okolicznościach sześć mechanizmów interwencji rynkowej, które istniały do 2013 r., doprowadziło do likwidacji produktów lub wycofania ich obrotu z przeznaczeniem do spożycia przez ludzi. Dlatego też mechanizmy te stały się niemożliwe do zaakceptowania z politycznego punktu widzenia i przestały być optymalne pod względem ekonomicznym. W zmienionym rozporządzeniu o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury zredukowano te mechanizmy interwencji rynkowej do jednego mechanizmu składowania, który był dostępny przez 5 lat (2014–2018). Dzięki temu tymczasowemu mechanizmowi organizacje producentów mogły się dostosować i stopniowo przejść do realizacji planów produkcji i obrotu. Wspomniany mechanizm był wykorzystywany tylko w niewielkim stopniu, co potwierdza, że organizacje producentów były w stanie szybko dostosować się do nowych narzędzi rynkowych.

Kryzys związany z COVID-19 spowodował nagłe zamknięcie większości punktów sprzedaży świeżych produktów rybołówstwa i akwakultury. W związku z tym należało przywrócić możliwość korzystania z mechanizmu dopłat do składowania i rozszerzyć jego zakres w celu objęcia nim organizacji producentów akwakultury[26] (pierwotnie mogły z niego korzystać organizacje producentów w sektorze rybołówstwa). Mechanizm udostępniono ponownie w dniu 1 lutego 2020 r. i przestał obowiązywać w tym samym czasie co inne środki antykryzysowe wprowadzone podczas pandemii COVID-19, czyli w dniu 31 grudnia 2020 r.

[26] Aby uwzględnić tę zmianę, dostosowano wykaz kwalifikujących się gatunków wymienionych w rozporządzeniu o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury: do gatunków wymienionych w załączniku II do rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury dodano całą pozycję objętą kodem 0302 Nomenklatury scalonej (tj. „Ryby świeże lub schłodzone, z wyłączeniem filetów rybnych oraz pozostałego mięsa rybiego, objętych pozycją 0304”).

Mimo że organizacje producentów zapewniają efektywne planowanie działań, w przypadku niektórych gatunków mechanizm składowania nadal stanowiłby odpowiednie narzędzie. Zawsze jednak uważano, że przywrócenie tego mechanizmu na stałe byłoby czynnikiem zniechęcającym do utrzymania rygorystycznego planowania strategicznego za pomocą planów produkcji i obrotu.

2.2 Normy handlowe

Wkład w realizację celów WPRyb oraz ustanowienie i przestrzeganie norm handlowych

Rozdział III rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury dotyczy wspólnych norm handlowych w odniesieniu do produktów rybołówstwa i akwakultury. Produkty rybołówstwa i akwakultury objęte tymi ramami norm handlowych i przeznaczone do spożycia przez ludzi muszą spełniać te normy.

Cele tych norm opisano w motywie 18 rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury. W szczególności stosowanie norm handlowych powinno zapewnić, aby rynek był zaopatrywany w zrównoważone produkty, oraz umożliwić wykorzystanie pełnego potencjału rynku wewnętrznego produktów rybołówstwa i akwakultury. Ponadto normy te powinny ułatwiać działalność handlową opartą na uczciwej konkurencji, a tym samym przyczynić się do zwiększenia rentowności produkcji.

Normy handlowe włączone do rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury z 2013 r. zostały pierwotnie przyjęte w latach 80. i 90. XX wieku[27]. W normach tych określono zharmonizowane cechy konserwowanego tuńczyka/bonito i konserwowanych sardynek oraz zharmonizowane ramy klasyfikacji świeżych i schłodzonych produktów rybołówstwa, w tym minimalne wymogi dotyczące świeżości i wielkości. Normy te mają zastosowanie zarówno do produktów produkowanych w Unii, jak i do produktów przywożonych.

W 2019 r. Komisja przeprowadziła specjalną ocenę wdrożenia norm[28], aby ocenić, czy obowiązujące normy handlowe są nadal dostosowane do zamierzonego celu. W wyniku oceny stwierdzono, że normy handlowe są ogólnie odpowiednie i skuteczne oraz wnoszą wartość dodaną w granicach ich obowiązującego zakresu i podstawowych kryteriów. Stwierdzono jednak braki w istniejących ramach pod względem ich skuteczności w realizacji celów rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury. W szczególności stwierdzono, że ramy te odgrywają jedynie ograniczoną rolę w zapewnianiu, aby produkty wprowadzane do obrotu w UE były zrównoważone. W ocenie i w ramach konsultacji z nią związanych wskazano również obszary, w których można uprościć, usprawnić i unowocześnić obowiązujące normy handlowe. W ocenie wskazano ponadto, że poziom kontroli sprawowanej przez organy krajowe w celu zapewnienia zgodności z normami jest stosunkowo niski.

---

[27] Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2136/89 z dnia 21 czerwca 1989 r. ustanawiające wspólne normy handlowe w odniesieniu do konserwowanych sardynek; rozporządzenie Rady (EWG) nr 1536/92 z dnia 9 czerwca 1992 r. ustanawiające wspólne normy handlowe w odniesieniu do konserwowanego tuńczyka i bonito; orazrozporządzenie Rady (WE) nr 2406/96 z dnia 26 listopada 1996 r. ustanawiające wspólne normy handlowe w odniesieniu do niektórych produktów rybołówstwa.

[28] SWD(2019) 453 final z dnia 20 grudnia 2019 r., Dokument roboczy służb Komisji w sprawie oceny ram norm handlowych w odniesieniu do produktów rybołówstwa i akwakultury.

Na podstawie przeprowadzonej oceny i w związku ze stwierdzonym problemem niewystarczającego uwzględnienia kwestii zrównoważoności Komisja rozpoczęła przegląd ram norm handlowych i w kwietniu 2020 r. opublikowała wstępną ocenę skutków[29]. Ze względu na aspekt zrównoważoności przegląd norm handlowych uwzględniono w planie działania w ramach strategii Komisji „Od pola do stołu”[30].

Komisja prowadziła konsultacje publiczne od listopada 2020 r. do lutego 2021 r., a ich wyniki opublikowała na swoich stronach internetowych[31]. Równolegle prowadzono ukierunkowane konsultacje z zainteresowanymi stronami. W wyniku konsultacji potwierdzono potencjalne korzyści płynące z unijnych ram dotyczących informacji dla konsumentów dotyczących zrównoważonego charakteru produktów spożywczych, w tym produktów rybołówstwa. Jak zapowiedziano w strategii „Od pola do stołu”, należy kontynuować prace nad inicjatywą dotyczącą zrównoważonego systemu żywnościowego, którą Komisja planuje zaproponować w 2023 r. w celu zapewnienia zharmonizowanego podejścia UE do zrównoważonej produkcji żywności.

2.3 Informacje dla konsumentów

2.3.1 Wkład w realizację celów WPRyb

Aby wspólna organizacja rynków produktów rybołówstwa i akwakultury mogła w pełni osiągnąć swoje cele, kwestią zasadniczą jest informowanie konsumentów za pośrednictwem kampanii marketingowych i edukacyjnych o wartości spożywania produktów rybołówstwa i akwakultury oraz dużej różnorodności dostępnych gatunków, a także o znaczeniu, jakie ma zrozumienie informacji umieszczanych na etykietach. Co więcej, aby umożliwić konsumentom dokonywanie świadomych wyborów, powinni otrzymywać jasne i wyczerpujące informacje na temat produktów sprzedawanych na rynku UE. Z kolei produkty te muszą być zgodne z tymi samymi przepisami, niezależnie od ich pochodzenia.

W tym celu celem rozdziału IV rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury („Informacje dla konsumentów”) jest zapewnienie konsumentom informacji za pośrednictwem etykietowania żywności pochodzenia morskiego, stanowiącego kluczowy aspekt zachęcający do dokonywania bardziej zrównoważonych decyzji zakupowych, a tym samym przyczyniający się do osiągnięcia celu WPRyb w zakresie zrównoważonego rozwoju. Konsumenci są ponadto ważnymi uczestnikami procesu zarządzania zrównoważonym rozwojem, ponieważ dokonują wyborów i mają preferencje w zakresie zakupów. Aby można było przekazywać informacje dla konsumentów na temat wszystkich produktów rybołówstwa i akwakultury, należy zapewnić przepływ kluczowych informacji w całym łańcuchu dostaw. Można to osiągnąć jedynie dzięki odpowiedniemu systemowi identyfikowalności obejmującemu wszystkie produkty rybołówstwa i akwakultury. W tym celu w maju 2018 r. Komisja przedstawiła wniosek[32] w sprawie wzmocnienia przepisów dotyczących identyfikowalności obowiązujących od 2009 r.

[29] https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12262-Ryby-i-owoce-morza-przeglad-norm-handlowych_pl

[30] Strategia „Od pola do stołu” (europa.eu).

[31] Ryby i owoce morza – przegląd norm handlowych.

[32] Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie kontroli rybołówstwa (COM(2018) 368 final).

(ustanowionych w unijnym rozporządzeniu w sprawie kontroli rybołówstwa[33]), aby objąć nimi wszystkie produkty rybołówstwa i akwakultury. Identyfikowalność i związana z nią przejrzystość są niezbędne do zapewnienia zgodności z obowiązującymi przepisami WPRyb. Przy wsparciu właściwego systemu etykietowania mogą zagwarantować, że informacje przekazywane konsumentom są godne zaufania i wiarygodne. Identyfikowalność i przejrzystość są również niezbędne w walce z oszustwami dotyczącymi fałszowania żywności, w tym z nieprawidłowym etykietowaniem.

W rozporządzeniu o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury określono przepisy dotyczące obowiązkowych i dobrowolnych informacji, które należy podawać w przypadku opakowanych i nieopakowanych produktów rybołówstwa i akwakultury, o których mowa w lit. a), b), c) i e) załącznika I. Wprowadzono w nim nowe i bardziej szczegółowe informacje obowiązkowe, na przykład obowiązek informowania o narzędziach połowowych i szczegółowym obszarze połowu/hodowli, lub obowiązek bezpośredniego zaangażowania zakładów żywienia zbiorowego w etykietowanie. W rozporządzeniu o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury przewidziano, że zakłady żywienia zbiorowego muszą dysponować takim samym zakresem informacji jak konsumenci końcowi. Zakłady żywienia zbiorowego mogą zatem dokonywać bardziej zrównoważonych wyborów i przyczyniać się do zapewniania lepszych informacji na potrzeby konsumpcji żywności pochodzenia morskiego poza miejscem zamieszkania.

W 2016 r. Komisja uruchomiła system informacyjny[34] w celu ułatwienia dostępu do oznaczeń handlowych gatunków we wszystkich państwach członkowskich i ich porównywania, obejmujący wszystkie oznaczenia handlowe uznane w każdym państwie członkowskim oraz inne przydatne informacje, takie jak nazwy naukowe, metody produkcji i obszary połowu. Aby ułatwić zrozumienie i wdrożenie przepisów dotyczących informacji dla konsumentów, Komisja opublikowała w 2014 r. miniprzewodnik[35] dla zainteresowanych stron, a w 2019 r. zaktualizowaną listę pytań i odpowiedzi[36].

Ogólnie rzecz biorąc, przepisy rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury dotyczące etykietowania żywności pochodzenia morskiego przyczyniły się do osiągnięcia ważnych celów w zakresie poprawy świadomości konsumentów. Nadal jednak istnieją pewne obszary sporne, głównie w odniesieniu do zakresu (produkty przetworzone, kawior, przetworzone bezkręgowce), informacji o pochodzeniu, informacji istotnych z punktu widzenia zrównoważonego charakteru danego produktu oraz informacji dobrowolnych.

2.3.2 Informacje obowiązkowe

Art. 35 rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków stanowi, że oznaczenia lub etykiety na produktach rybołówstwa i akwakultury, o których mowa w lit. a), b), c) i e) załącznika I do tego rozporządzenia, podlegające obrotowi w Unii, muszą zawierać następujące informacje:

[33] Rozporządzenie Rady (WE) nr 1224/2009 z dnia 20 listopada 2009 r. ustanawiające unijny system kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa.

[34] Oznaczenia handlowe produktów rybołówstwa i akwakultury (europa.eu).

[35] *Miniprzewodnik po nowych unijnych oznakowaniach konsumenckich dla produktów rybołówstwa i akwakultury*.

[36] *Informacje dla konsumentów na temat produktów rybołówstwa i akwakultury*, 2019.

- handlowe oznaczenie gatunku i jego nazwę systematyczną;
- metodę produkcji;
- obszar, na którym produkt został złowiony lub wyhodowany, oraz kategorię narzędzi połowowych użytych przez rybaków do połowu produktów;
- informację czy produkt został rozmrożony; oraz
- datę minimalnej trwałości[37], w stosownych przypadkach.

Jak wynika ze specjalnego badania Eurobarometr dotyczącego zwyczajów konsumentów w UE w zakresie produktów rybołówstwa i akwakultury w 2021 r., obowiązkową informacją uznawaną przez konsumentów za najbardziej wartościową jest termin przydatności do spożycia lub data minimalnej trwałości (69 %); wskazanie nazwy produktu i gatunku (57 %); oraz informacja o tym, czy produkt jest dziki czy hodowlany (54 %). Tylko według 24 % respondentów na etykiecie powinna znajdować się informacja o używanych narzędziach połowowych.

Z ukierunkowanych konsultacji dotyczących wykonania rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury[38] wynika, że obowiązkowe wymogi w zakresie informacji dla konsumentów są pozytywnie oceniane jako doskonały środek przynoszący korzyści zainteresowanym stronom i konsumentom w UE.

Mimo to istnieją pewne kwestie, które należy rozważyć. Po pierwsze wiele zainteresowanych stron zwróciło się o włączenie przetworzonych produktów rybołówstwa i akwakultury (które stanowią ponad 22 % unijnej konsumpcji) do zakresu art. 35 rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury. Według nich nie ma podstawy do zwolnienia produktów przetworzonych z wymogów informacyjnych, które są ważne dla konsumentów i odgrywają istotną rolę w ocenie zrównoważonego charakteru produktów. Co więcej, zdaniem wielu zainteresowanych stron pewne niespójności (np. produkty identyfikowane na podstawie kodu CN[39], a nie na podstawie przetworzenia, jakiemu zostały poddane, czyli np. kawior, bezkręgowce) mają negatywny wpływ na realizację celów w zakresie identyfikowalności i zrównoważonego rozwoju. Po drugie większość respondentów biorących udział w konsultacjach zgłosiła brak wdrożenia obowiązkowych wymogów w zakresie informacji dla konsumentów. Respondenci stwierdzili, że wdrożenie w całej UE jest nierównomierne, co jest szczególnie istotne w niektórych segmentach, takich jak segment sklepów rybnych i segment zakładów żywienia zbiorowego. Niektóre organizacje pozarządowe i niektórzy rybacy podkreślili, że kontrole krajowe są niewystarczające do zapewnienia właściwego egzekwowania przepisów. Ponadto eksperci z Komitetu Naukowo-Technicznego i Ekonomicznego ds. Rybołówstwa (STECF) zwrócili uwagę, że należy wzmocnić informacje dla konsumentów w ramach rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, aby umożliwić rzetelną ocenę zrównoważonego charakteru produktów. Dotyczy to zwłaszcza bardziej szczegółowych informacji o obszarze połowu i narzędziach połowowych w przypadku produktów

[37] Data minimalnej trwałości odpowiada dacie poprzedzonej sformułowaniami „Najlepiej spożyć przed" lub „Najlepiej spożyć przed końcem", o których mowa w załączniku X do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności.

[38] Zob. załącznik 2.

[39] Nomenklatura scalona.

rybołówstwa, ponieważ wydaje się, że obecne kategorie są niewystarczające, oraz o systemie produkcji w przypadku produktów akwakultury[40].

Do celów art. 37 rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury system informacyjny Komisji dotyczący oznaczeń handlowych[41] zapewnia internetowy i interaktywny dostęp, we wszystkich 24 językach urzędowych UE, do informacji na temat produktów rybołówstwa i akwakultury, które to informacje można wyszukiwać i które opierają się głównie na związku między oznaczeniami handlowymi a nazwami naukowymi określonymi przez państwa członkowskie w ich wykazach krajowych. System ten jest nadal aktywny i okresowo aktualizowany.

Oznaczenie obszaru połowu lub produkcji zgodnie z art. 38 rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury wywołuje dyskusje, w szczególności gdy jest uzupełniane o dodatkowe dobrowolne informacje dotyczące pochodzenia. 2019 r. Komisja zleciła przeprowadzenie badania behawioralnego[42], aby lepiej zrozumieć, w jakim stopniu twierdzenia dotyczące pochodzenia produktów rybołówstwa i akwakultury odpowiadają na potrzeby konsumentów. W badaniu zidentyfikowano pewne niedociągnięcia (brak spójności, nieistotne lub niejasne informacje itp.), które sprawiają, że dobrowolne twierdzenia dotyczące pochodzenia są raczej mylące.

2.3.3 Sprawozdawczość dotycząca oznakowania ekologicznego

Zgodnie z art. 36 rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury Komisja zobowiązana jest do przedstawienia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdania dotyczącego opcji wdrożenia ogólnounijnego systemu oznakowania ekologicznego produktów rybołówstwa i akwakultury. Komisja przyjęła to sprawozdanie w maju 2016 r.

Zwrócono w nim uwagę na szereg kwestii związanych z oznakowaniem ekologicznym. Po pierwsze, aby oznakowanie ekologiczne było wiarygodne, musi istnieć rzetelny proces certyfikacji. Po drugie, obserwowane zjawisko upowszechniania się oznakowań ekologicznych oraz równoległe stosowanie innych narzędzi komunikacji mogą wprowadzać konsumentów w błąd. Co więcej, koszty związane z certyfikacją mogą być znaczne dla producentów, natomiast sprzedaż produktów opatrzonych oznakowaniem ekologicznym może przyczynić się do powstania nowych rynków dla produktów.

Na tej podstawie w sprawozdaniu Komisji przedstawiono dwie opcje dotyczące potencjalnych środków z zakresu polityki:

- ustanowienie niezależnego ogólnounijnego programu oznakowania ekologicznego produktów rybołówstwa i akwakultury lub

[40] Sprawozdanie STECF dotyczące kryteriów i wskaźników służących uwzględnieniu aspektów zrównoważonego rozwoju w odniesieniu do produktów żywnościowych pochodzenia morskiego (STECF-20-05).

[41] Oznaczenia handlowe produktów rybołówstwa i akwakultury (europa.eu).

[42] *Badanie behawioralne dotyczące twierdzeń dotyczących pochodzenia produktów rybołówstwa i akwakultury*.

- określenie minimalnych wymogów dotyczących prywatnych oznakowań ekologicznych z uwzględnieniem kryteriów zrównoważonego charakteru i procesu certyfikacji.

W Parlamencie Europejskim i Radzie opinie na temat sprawozdania, a konkretnie na temat preferowanych dalszych działań, były rozbieżne. Z tego względu współustawodawcy ostatecznie odrzucili oba przedstawione warianty strategiczne. W międzyczasie drugą opcję przedstawiono w szerszym zakresie we wniosku Komisji w sprawie wzmocnienia pozycji konsumentów w procesie transformacji ekologicznej[43].

2.3.4 Dodatkowe dobrowolne informacje

W art. 39 rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury określono, że następujące informacje mogą być przekazywane na zasadzie dobrowolności, pod warunkiem że będą jasne i jednoznaczne:

- data złowienia/zbioru;
- data wyładunku produktów lub informacje dotyczące portu wyładunku;
- bardziej szczegółowe informacje dotyczące narzędzi połowowych;
- państwo bandery statku, który dokonał połowu;
- informacje o środowisku;
- informacje o charakterze etycznym/społecznym;
- informacje o technologii produkcji i praktykach produkcyjnych oraz
- informacje o zawartości składników odżywczych (tylko w przypadku nieprzetworzonych produktów spożywczych zawierających jeden składnik[44]).

Wykaz ten jest otwarty i nie wprowadza wyraźnego zakazu innych możliwości.

Jak wynika ze specjalnego badania Eurobarometr dotyczącego zwyczajów konsumentów w UE w zakresie produktów rybołówstwa i akwakultury[45], konsumenci są w szczególności zainteresowani dobrowolnymi informacjami na temat daty połowu lub produkcji (76 % respondentów), o wiele bardziej niż jakimikolwiek innymi informacjami, takimi jak informacje o środowisku (44 %), informacje o państwie bandery statku, o rybakach lub o hodowcach (po 33 %), czy też o porcie wyładunku lub informacje o charakterze etycznym (po 26 %).

Przedstawiciele sektora uważają jednak, że umieszczenie dodatkowych dat (połowu, wyładunku) może być bardzo mylące dla konsumentów. Ponadto gwarancją jakości produktów rybołówstwa i akwakultury są kryteria świeżości, które nie są uważane za tak istotne w przypadku produktów przetworzonych. Jeśli chodzi o wskazanie portu wyładunku lub państwa bandery statków, istnieje obawa, że informacje o pochodzeniu mogą zostać błędnie zrozumiane.

---

43 Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywy 2005/29/WE i 2011/83/UE w odniesieniu do wzmocnienia pozycji konsumentów w procesie transformacji ekologicznej poprzez lepsze informowanie i lepszą ochronę przed nieuczciwymi praktykami (COM(2022) 143 final).

44 Zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1169/2011 od grudnia 2016 r. informacja o wartości odżywczej jest obowiązkowa w przypadku wszystkich innych kategorii niż nieprzetworzone produkty spożywcze zawierające jeden składnik.

45 *Zwyczaje konsumentów w UE w zakresie produktów rybołówstwa i akwakultury, 2021*.

We wniosku Komisji dotyczącym dyrektywy w sprawie wzmocnienia pozycji konsumentów w procesie transformacji ekologicznej poprzez lepsze informowanie i lepszą ochronę przed nieuczciwymi praktykami[46] zaproponowano nowe wymogi dotyczące dobrowolnego formułowania twierdzeń dotyczących ekologiczności.

2.4 Reguły konkurencji

Wkład w realizację celów WPRyb i wyjątki od stosowania reguł konkurencji

Zgodnie z art. 41 rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury organizacje producentów mogą zostać wyłączone ze stosowania reguł konkurencji określonych w art. 101 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu UE (TFUE), aby osiągnąć swoje cele, pod warunkiem że zastosowanie takiego wyłączenia jest niezbędne do realizacji celów określonych w art. 39 TFUE i nie zakłada istnienia obowiązku stosowania identycznych cen, nie prowadzi do podziału rynków w Unii w jakiejkolwiek formie, nie wyklucza konkurencji i nie eliminuje konkurencji w odniesieniu do znacznej części danych produktów. Takie wyłączenie jest podstawowym narzędziem umożliwiającym stosowanie niektórych praktyk w ramach wdrażania planów produkcji i obrotu, takich jak kontrolowanie ilości wprowadzanych do obrotu przez członków w celu ustabilizowania rynków i cen, wypełnienia obowiązków w zakresie ochrony i unikania marnowania żywności.

To wyłączenie z zakresu reguł konkurencji może być stosowane wyłącznie przez podmioty, które są do tego uprawnione na podstawie rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury i zostały uznane przez państwa członkowskie na podstawie art. 6 tego rozporządzenia. W związku z tym nie mogą z niego korzystać nieuznane zbiorowe organizacje producentów (np. spółdzielnie, *cofradías*). Kontrole zgodności organizacji producentów przeprowadzone przez Komisję wykazały, że działalność związana z produkcją, przetwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu produktów pochodzących z wyładunków rybaków była niekiedy zarządzana przez nieuznane organy lub za pośrednictwem takich nieuznanych organów. W takich przypadkach zwrócono się do właściwych organów państw członkowskich o wprowadzenie niezbędnych środków.

Niektóre organizacje nie akceptują tego ograniczenia i domagają się zmiany rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, tak aby również one kwalifikowały się do wyłączenia ze stosowania reguł konkurencji i dostępu do finansowania. Organizacje producentów wypełniają jednak ściśle określone zadania, które mają zasadnicze znaczenie w kontekście wdrażania WPRyb. W tym celu muszą one przestrzegać rygorystycznych i wspólnych ram prawnych pod nadzorem odpowiednich organów krajowych.

2.5 Rozpoznanie rynku

Aby przyczynić się do zwiększenia przejrzystości i efektywności rynków, w rozporządzeniu o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury przewidziano, że

[46] Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywy 2005/29/WE i 2011/83/UE w odniesieniu do wzmocnienia pozycji konsumentów w procesie transformacji ekologicznej poprzez lepsze informowanie i lepszą ochronę przed nieuczciwymi praktykami (COM(2022) 143 final).

Komisja musi gromadzić i przetwarzać informacje gospodarcze dotyczące unijnych rynków produktów rybołówstwa i akwakultury oraz udostępniać je zainteresowanym stronom i ogółowi społeczeństwa (art. 42 rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury).

W tym celu Komisja ustanowiła Europejskie Centrum Monitorowania Rynku Produktów Rybołówstwa i Akwakultury (EUMOFA[47]). EUMOFA jest rozwijane od 2010 r. w formie działania przygotowawczego. Specjalna strona internetowa i baza danych są dostępne online od kwietnia 2013 r. i w pełni funkcjonują od chwili wejścia w życie zmienionego rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury.

EUMOFA zapewnia podmiotom gospodarczym z sektora rybołówstwa rozpoznanie rynku, w najszerszym znaczeniu, aby ułatwić im zrozumienie tendencji rynkowych. Celem EUMOFA jest również wspieranie procesów tworzenia polityki publicznej- oraz wdrażania polityki przez organy publiczne i zainteresowane strony. Ponadto ma ono przynieść korzyści podmiotom prowadzącym badania, zainteresowanym stronom i ogółowi społeczeństwa poprzez zwiększenie dostępu do informacji i danych rynkowych.

Centrum to jest szczególnie istotne, ponieważ na poziomie UE nie ma alternatywnego podmiotu, który zapewniałby informacje na temat złożonego i dynamicznego rynku, który charakteryzuje się dużą zależnością od przywozu z państw trzecich (wskaźnik samowystarczalności wynosi 38,9 % i tylko 11 % w przypadku 5 najczęściej spożywanych gatunków[48]) oraz znacznym poziomem handlu w obrębie UE (przepływy handlowe w UE są większe niż przywóz z państw trzecich). Dostawy produktów rybołówstwa i akwakultury w UE przeznaczonych do spożycia przez ludzi, obejmujące zarówno produkcję krajową, jak i przywóz, wynoszą łącznie blisko 13 mln ton w ekwiwalencie masy w relacji pełnej. Mieszkańcy UE spożywają około 23 kg produktów rybołówstwa i akwakultury na osobę rocznie[49].

EUMOFA można uznać za referencyjne centrum monitorowania rynków w odniesieniu do towarów żywnościowych. Jest to również najbardziej kompleksowa baza danych dotycząca międzynarodowych przepływów handlowych produktów rybołówstwa i akwakultury. Platformie internetowej codziennie udostępniane są dane gospodarcze dotyczące wszystkich etapów łańcucha wartości. EUMOFA jest również centrum wiedzy specjalistycznej, które przeprowadza analizy rynkowe i wydaje publikacje na szereg tematów, które są przedmiotem zainteresowania podmiotów z sektora i instytucji. Publikuje również materiały analityczne na potrzeby opracowywania polityki. Odegrało ono kluczową rolę w informowaniu zainteresowanych stron na rynku podczas ostatnich kryzysów (pandemia COVID-19 i inwazja Rosji na Ukrainę) poprzez zapewnienie widoczności zmian na rynku oraz przekazywanie informacji na ich temat.

W ciągu ostatniego roku stronę internetową EUMOFA co miesiąc odwiedzało około 3 000 użytkowników[50] z ponad 140 krajów. Rośnie liczba publikacji powołujących się na EUMOFA i są one coraz bardziej zróżnicowane (np. sprawozdania publiczne, publikacje

---

47 www.euomfa.eu

48 Tuńczyk, łosoś, dorsz atlantycki, mintaj i krewetki.

49 Źródło: EUMOFA, Rynek rybny UE, 2022.

50 Pojedynczy użytkownicy.

naukowe i akademickie, prasa specjalistyczna). Tak szerokie rozpowszechnienie wiedzy fachowej EUMOFA świadczy o tym, że jest ono wiarygodne i dobrze rozpoznawalne.

Aby wypełnić swój obowiązek w zakresie zapewniania rozpoznania rynku, Komisja przeprowadzała regularne badania Eurobarometr dotyczące zwyczajów unijnych konsumentów w zakresie produktów rybołówstwa i akwakultury (w 2017, 2019 i 2021 r.)[51].

3 WNIOSKI

Polityka dotycząca wspólnych rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, określona w rozporządzeniu o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, skutecznie przyczynia się do realizacji celów WPRyb, w szczególności w zakresie konkurencyjności, stabilności rynku, przejrzystości i zapewnienia konsumentom zróżnicowanych dostaw żywności pochodzenia morskiego.

Organizacje zawodowe – w szczególności organizacje producentów, które od początku były uważane za podmioty odgrywające kluczową rolę we wdrażaniu celów wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury – okazały się mieć zasadnicze znaczenie dla poprawy warunków rynkowych dostaw żywności pochodzenia morskiego, a tym samym dla zwiększenia dochodów producentów. W odniesieniu do wzmocnienia pozycji organizacji producentów w ramach wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury Komisja przeprowadziła pierwszą kompleksową rundę kontroli warunków uznawania w celu zapewnienia zgodności i zdolności operacyjnych organizacji producentów. Takie kontrole będą powtarzane.

Organizacje producentów i krajowe organy administracji potrzebowały kilku lat na dostosowanie się do funkcjonowania zgodnie z planami produkcji i obrotu ze względu na ich innowacyjny i obowiązkowy charakter. Obecnie system ten jest powszechnie uważany za w pełni operacyjny i bardzo istotny z punktu widzenia realizacji celów wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, wdrażania WPRyb w terenie i wykorzystywania możliwości rynkowych. Mimo to nadal występują trudności, w szczególności dotyczące różnego traktowania przez krajowe organy administracji, czy to w zakresie finansowania, wsparcia administracyjnego, czy też kwalifikowalności środków. Aspekty te mogą stanowić barierę dla organizacji producentów, utrudniającą im pełne wypełnianie ich misji, i wymagają stałego wsparcia ze strony Komisji. Wsparcie na rzecz tworzenia i finansowania transnarodowych organizacji zawodowych jest również uważane za aspekt wymagający poprawy, który Komisja już uwzględniła poprzez zapewnienie wytycznych państwom członkowskim i organizacjom producentów.

Wspólna organizacja rynków produktów rybołówstwa i akwakultury przyczyniła się do zwiększenia konkurencyjności dzięki zapewnieniu wspólnych ram legislacyjnych, w których obowiązują te same normy handlowe. Normy te jednak w niewystarczającym stopniu przyczyniają się do promowania zrównoważonych produktów. Jak zapowiedziano w strategii „Od pola do stołu”, należy kontynuować prace nad inicjatywą dotyczącą zrównoważonego systemu żywnościowego, którą Komisja planuje zaproponować w 2023 r. w celu zapewnienia zharmonizowanego podejścia UE do zrównoważonej produkcji żywności.

[51] Badania Eurobarometr dotyczące zwyczajów konsumentów w UE w zakresie produktów rybołówstwa i akwakultury.

Przepisy dotyczące informacji dla konsumentów są ogólnie uznawane za odpowiednie, nawet jeśli pewne niedociągnięcia będą nadal wymagały poświęcenia im uwagi, jak np. różnice w zasięgu i dostosowaniu się do przepisów w przypadku niektórych punktów sprzedaży. Etykietowanie nadal będzie kwestią sporną w łańcuchu dostaw ze względu na rozbieżność poglądów i priorytetów. Konieczne byłoby jednak zapewnienie bardziej szczegółowych informacji, aby umożliwić konsumentom wyrobienie rzetelnego poglądu na temat zrównoważonego charakteru produktów.

Możliwość odstąpienia przez organizacje producentów od stosowania reguł konkurencji na warunkach określonych w rozporządzeniu o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury wydaje się konieczna, aby pogodzić rentowność z obowiązkiem organizacji producentów dotyczącym realizacji celów związanych z ochroną i zarządzaniem stadami. Możliwość planowania przez organizacje producentów ilości wprowadzanych do obrotu przez ich członków jest narzędziem niezbędnym do utrzymania cen na odpowiednim poziomie i unikania marnowania żywności.

Dzięki utworzeniu europejskiego centrum monitorowania rynku Komisja ustanowiła standardy w zakresie badań rynkowych. Zainteresowane strony korzystały z usług EUMOFA do wielu celów. Usługi te były wysoko cenione w czasie kryzysu, kiedy to centrum monitorowania w szczególności zapewniało wsparcie w zakresie kształtowania polityki i strategii sektora.

Wdrożenie przepisów dotyczących wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury pokazało, że konieczne jest zaufanie i zrozumienie między organami, sektorem i społeczeństwem obywatelskim. Ustanowiono regularne kontakty, w szczególności z Komitetem Doradczym ds. Rynków[52], aby lepiej zrozumieć wpływ niektórych wydarzeń na rynek i potrzeby sektora. Należy kontynuować i wzmacniać ten dialog, aby ułatwić wdrażanie przepisów dotyczących wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury.

Podsumowując, rozporządzenie o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury oraz sposób jego wdrażania od czasu reformy można ogólnie uznać za skuteczne. Wspólna organizacja rynków produktów rybołówstwa i akwakultury została przekształcona z opartej na interwencjach polityki rynkowej, wywodzącej się ze wspólnej polityki rolnej, w dynamiczną politykę zorientowaną na rynek, realizowaną przez podmioty rynkowe o silnej pozycji. Zmiana ta okazała się odpowiednia do zapewnienia długoterminowej zrównoważoności i rentowności sektora w ramach rygorystycznego wdrażania WPRyb. Obszary wymagające poprawy zostały właściwie określone, a Komisja zajmie się nimi w drodze ścisłej współpracy z zainteresowanymi stronami i krajowymi organami administracji, aby zmaksymalizować wpływ istniejących narzędzi rynkowych, zapewnić zgodność z przepisami i wyeliminować niedociągnięcia.

[52] Rolę i osiągnięcia komitetów doradczych opisano w dokumencie roboczym służb Komisji towarzyszącym komunikatowi Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady – „Wspólna polityka rybołówstwa dziś i jutro: pakt na rzecz rybołówstwa i oceanów w dążeniu do zrównoważonego, opartego na wiedzy naukowej, innowacyjnego i inkluzywnego zarządzania rybołówstwem (SWD(2023) 103, pkt 3.12).

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1 – Podstawy prawne

Reforma wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury wymagała znacznego uproszczenia ram prawnych.

Do końca 2013 r. wspólna organizacja rynków produktów rybołówstwa i akwakultury była regulowana przez:

- rozporządzenie Rady (WE) nr 104/2000;
- ponad 20 rozporządzeń wykonawczych Komisji zawierających szczegółowe przepisy oraz
- kilka rozporządzeń Rady.

W styczniu 2014 r. weszło w życie nowe rozporządzenie o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury. Uchylono łącznie 19 rozporządzeń Komisji[53] i obecnie wspólną organizację rynków produktów rybołówstwa i akwakultury regulują następujące akty prawne:

- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1379/2013 w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury („rozporządzenie o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury”);
- rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1418/2013 dotyczące planów produkcji i obrotu;
- rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1419/2013 dotyczące uznawania organizacji producentów i organizacji międzybranżowych;
- zalecenie Komisji 2014/117/UE dotyczące ustanowienia i realizacji planów produkcji i wprowadzenia do obrotu; oraz
- trzy rozporządzenia Rady dotyczące norm handlowych (i jedno rozporządzenie wykonawcze Komisji), które pozostały w mocy:
    - rozporządzenie Rady (WE) nr 2406/96 ustanawiające wspólne normy handlowe w odniesieniu do niektórych produktów rybołówstwa;
    - rozporządzenie Komisji (EWG) nr 3703/85 ustanawiające szczegółowe zasady stosowania wspólnych norm handlowych w odniesieniu do niektórych świeżych lub schłodzonych ryb;
    - rozporządzenie Rady (EWG) nr 1536/92 ustanawiające wspólne normy handlowe w odniesieniu do konserwowanego tuńczyka i bonito; oraz
    - rozporządzenie Rady (EWG) nr 2136/89 ustanawiające wspólne normy handlowe w odniesieniu do konserwowanych sardynek i opisy handlowe w odniesieniu do konserwowanych sardynek i produktów pokrewnych sardynce.

[53] Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1420/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r..

Rozporządzenie o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury było zmieniane trzykrotnie; po raz ostatni w celu wprowadzenia środków mających na celu złagodzenie skutków kryzysu w odpowiedzi na kryzys związany z COVID-19:

- rozporządzeniem Rady (UE) nr 1385/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.;
- rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/812 z dnia 20 maja 2015 r.; oraz
- rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/560 z dnia 23 kwietnia 2020 r.

Załącznik 2 – Konsultacje publiczne

Komisja Europejska rozpoczęła ukierunkowane konsultacje[54] w dniu 17 grudnia 2021 r. (z terminem na 14 marca 2022 r.) w celu zebrania doświadczeń i uwag zainteresowanych stron z sektora[55] na temat wdrożenia rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury.

- Komisja otrzymała około 125 odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu dotyczącym wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury.

- Ogólnie uznano, że narzędzia rynkowe przewidziane w rozporządzeniu o wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury są odpowiednie i wykazano, że mogą przyczyniać się do realizacji celów WPRyb.

- W szczególności najważniejszym osiągnięciem zreformowanej polityki rynkowej jest kluczowa rola przekazana organizacjom producentów w zakresie zbiorowego zarządzania działalnością producentów. Plany produkcji i obrotu opracowane przez organizacje producentów stanowią elastyczne i skuteczne narzędzia realizacji celów rynkowych rozporządzenia o wspólnej organizacji rynków. Zainteresowane strony podkreśliły, że nadal istnieje możliwość ulepszeń, na przykład w zakresie wsparcia finansowego na rzecz wdrażania tych planów, którego poziom może znacznie różnić się w poszczególnych państwach, oraz w zakresie mechanizmów, które nie są w pełni dostosowane do potrzeb organizacji transnarodowych.

- Informacje dla konsumentów, w szczególności informacje na etykietach, są ogólnie uznawane za odpowiednie, chociaż w niektórych przypadkach różnorodność oznakowań ekologicznych i zbyt szczegółowe informacje ograniczają czytelność twierdzeń.

- Ogólnie doceniono wkład centrum monitorowania rynku (EUMOFA) w zwiększenie przejrzystości i poprawę zrozumienia zmian na rynku.

10 czerwca 2022 r. Komisja zamknęła ten proces konsultacji wydarzeniem dla zainteresowanych stron dotyczącym funkcjonowania wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) i wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury zorganizowanym w Brukseli (możliwy był udział zdalny).

Dyskusje i interakcje między zainteresowanymi stronami przebiegały w ramach dwóch tematycznych sesji plenarnych, podczas których odbyły się krótkie prezentacje i wystąpienia przedstawicieli zainteresowanych stron. Sesje tematyczne dotyczyły z jednej strony społecznych, gospodarczych i środowiskowych celów WPRyb, a z drugiej – innowacji, odporności i zarządzania w rybołówstwie.

Wyniki tego procesu konsultacji stanowiły istotny wkład w sprawozdanie dotyczące funkcjonowania wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury.

---

[54] https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/TargetedConsultation2022ReportCMO?language=pl

[55] Do udzielenia odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu i wzięcia udziału w spotkaniu zainteresowanych stron zaproszono wszystkie zainteresowane strony z sektora: przedstawicieli sektora rybołówstwa i akwakultury, organizacje pozarządowe oraz partnerów akademickich, naukowych, społecznych i gospodarczych.